

VÝBOR PRO ÚZEMNÍ ROZVOJ, VEŘEJNOU SPRÁVU A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ PŘEDSEDA VÝBORU

Zbyněk Linhart

V Praze dne 27. května 2020

Kancelář Senátu

27.5.2020 8020/2020/S

JID: S-19238-2020

Počet příloh: 0

Vážený zastupitelé Ústeckého kraje,

dovolte mi prosím, abych se v obavách z **dalšího ekonomického vývoje našeho kraje znovu vyjádřil k desítky let trvajícím úpadku Ústeckého kraje**, resp. programu RE:START, a reagoval tak i na jednání orgánů Ústeckého kraje, kde **se opakovaně mluvilo o mé neopodstatněné a nedůvodné kritice tohoto programu.**

Stejně jako někteří z Vás jsem své úsilí vždy věnoval tomu, aby se vybudovala **dlouhodobá podpora ze strany veřejných subjektů, především vlády, cíleně, systematicky a efektivně řešící problémy strukturálně postižených regionů, ať už by se taková podpora jmenovala Restart či jakkoli jinak.**

U programu **RE:START** se v jeho počátku jevílo, že se konečně vydá správným směrem, a to když se zveřejnila **v roce 2015 jeho základní analýza**, která poměrně plasticky a věrně vykreslila rozsah strukturálních potíží Ústeckého kraje.

Když jsem se později k reálné „implementaci“ programu RE:START vyjadřoval kriticky, nebylo to proto, **že bych zpochybňoval potřebu dlouhodobé systematické podpory Severozápadu ze strany státu.** Bylo to z důvodu jeho **velmi omezené uplatnitelnosti, přílišného teoretizování, pomalého postupu a nedostatečné alokace.**

Pokud by vlády myslely pomoc strukturálně postiženým regionům vážně, přistupovaly by k těmto regionům tak, že RE:START **by disponoval minimálně 10x větší alokací a implementoval by se 10x rychleji.**

Alokací myslím skutečné peníze navíc, implementací myslím skutečně potřebná různorodá opatření, která reálně regionům pomohou (viz rok co rok ze stolu shazované návrhy opatření, které přicházejí zdola, mj. v rámci přípravy aktualizace tzv. Akčních plánů).

V našem regionu by taková skutečná pomoc musela být někde vidět, a posledních 20 let vývoje našeho kraje by vypadalo také jinak. **Kde ale i po tolika letech negativního vývoje vidíme rychlý a jasný postup vlád v řešení rostoucích problémů našeho kraje?**

Přehlížení problémů strukturálně postiženým regionů vláda předvedla i ve svém postoji k návrhu **Víceletého finančního rámce na období 2021–2027**. V něm Evropská komise navrhla členskými zemím rozdělení na **3 úrovně regionů** s tím, aby **podstatná a předem jasně stanovená část financí EU v rámci Kohezní politiky směřovala do regionů nejchudších** – ne jinak! (tedy především k nám na Severozápad jako nejchudšího regionu v ČR), a aby v těchto nejchudších regionech byl **přidělován předem daný velký objem financí a žadatelům vyšší procento podpory EU**, než v regionech vyspělejších. Jakkoli zatím nedošlo mezi členskými státy ke shodě o objemu a zaměření finančního rámce pro příští programové období, česká vláda **navrhované členění podle vyspělosti regionů odmítá a požaduje zachování současného stavu, aby každý region měl stejné podmínky financování bez ohledu na to, jak chudý je**. Podobně je proti systematické reálné a podstatné podpoře Severozápadu, např. obnovou Programu podpory obcí a podnikatelů ve strukturálně postižených krajích.

Přitom v zásadě všechna čísla a data, z ekonomické, sociální i environmentální oblasti **poukazují na pokračující dlouholetý úpadek Severozápadu**. Tento propad trvá již 25 let. A v posledních letech se dále prohlubuje.

Právě proto, že tento úpadek trvá již desítky let a prohlubuje se, **přerůstá v negativní sociopatologické jevy**. Kam se podíváme, tam vidíme alarmující ukazatele Ústeckého kraje (Severozápadu) ve srovnání s dalšími kraji ČR:

- **největší nezaměstnanost,**
- **nejvíce vyloučených lokalit,**
- **nevyšší počet exekucí,**
- **největší zadluženost,**
- **nejnižší podíl vzdělaného obyvatelstva,**
- **nejvíce potratů,**
- **nejnižší průměrný věk dožití**
- **největší množství tuhých emisí, síry a dusíku,**
- **nejnižší kupní síla obyvatel,**
- **nejdelší trvání soudních procesů,**
- **nejmenší počet pracovníků ve vědě a výzkumu,**
- **nejhorší výsledky vzdělávání**
- **atd. atd.**

Ve vyjmenování těchto negativních „nej“ bych mohl pokračovat ještě dlouho.

A stále se prohlubující propad vývoje poměru HDP na obyvatele vůči průměru ČR, viz v příloze a [zde](#) prezentace o situaci v Ústeckém kraji, resp. regionu Severozápad (cca 50 slidů).

V roce 2015 jsem o Ústeckém kraji a regionu Severozápad začal shánět **komplexní data** v souvislostech o daních, vývoji HDP, poskytovaných dotacích atp. Nic uceleného **nikdo neměl k dispozici a především s ničím podobným nepracoval!**

Z přiložené prezentace (v odkaze – viz výše) je patrných několik skutečností:

- a) Všechny podstatné **ekonomické ukazatele** Ústeckého kraje se desítky let propadají a prohlubují se **sociopatologické jevy**, stále více se rozevírají nůžky mezi regionem Severozápad a regiony ostatními;
- b) Přesto, pokud jde o **podporu ze strany státu**, je dlouhodobě jedna z nejnižších, např. v rámci RUD krajů. Solidární prvek či jakýkoliv jiný mechanismus vyrovnávání rozdílů mezi regiony v **ČR neexistuje!** A nikdo o něj reálně neusiluje;

- c) Podíl **evropských dotací** v jednotlivých plánovacích obdobích je paradoxně také nejnižší, obzvláště v přepočtu na obyvatele. Nepochopitelně jdou opakovaně vyšší finance určené na kohezi do bohatých regionů! A to i v tomto plánovacím období!

Jako předseda Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí **Senátu Parlamentu ČR jsem opakovaně nastoloval tuto problematiku nejen na jednání Výboru, ale na plénu celého Senátu. Proběhlo několik jednání – např. (viz 418 Usnesení Senátu)**, organizoval jsem **veřejné slyšení Senátu**, jehož závěrem byla **výzva vládě s návrhy 20 opatření** pro zlepšení situace strukturálně postižených regionů (**viz 158 Usnesení Senátu**), v Senátu jsme **se postavili za postižené regiony např. při vyjednávání o Víceletém finančním rámci 2021-2027 (viz 514 Usnesení Senátu)** atd.

Pro všechna tato Usnesení hlasovali v zásadě všichni senátoři z celé České republiky, **celá jedna komora Parlamentu**. Senát koná, co může a co mu přísluší. Bohužel již nedisponuje exekutivními nástroji, kompetencemi a rozpočtem k zastavení růstu nerovností Ústeckého kraje. Neschvaluje rozpočet, nevyjednává podmínky EU fondů.

K uvedenému stavu můžeme i nadále jen přihlížet. Tvářit se, že se tu máme hezky. Že program Restart funguje. Po několika letech ale zase uvidíme jen symbolické finance, zatímco ohromné peníze půjdou do jiných krajů. A jako doposud, když je občas vypsána výzva pro strukturálně postižené regiony, si větší podíly odebere Moravskoslezský kraj.

Stejně tak se můžeme utěšovat hlasitými přísliby do dalších plánovacích období o podstatné podpoře Severozápadu v rámci kohezní politiky, z Fondu pro spravedlivou transformaci, ze státního rozpočtu...

To jsme v posledních 25 letech slyšeli často a nic podstatného se nestalo. Snad kromě tzv. ekomiliard, směřujících v zásadě do pánevních oblastí, či Program podpory výstavby infrastruktury v obcích či podnikatelů ve strukturálně postižených krajích (kolem roku 2002).

Domnívám se proto, že namísto sebe přesvědčování, jak to bude dobrý, je potřeba soustavně pracovat, aby to dobré opravdu bylo, to je zejména:

1. Vyvíjet tlak na **Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR, aby zavázala vládu ČR** k podstatnému směřování financí EU na Severozápad (podobně jako usnesení horní komory Parlamentu ČR – Senátu) a zřízení **speciálního dlouhodobého Programu na podporu Severozápadu**;
2. Zasadovat se o **změnu RUD s obsažením solidární části pro postižené kraje**, resp. o vyrovnávací platby (po vzoru v jiných evropských zemích, např. SRN);
3. Provádět opravdu **masivní přípravu především velkých a integrovaných projektů** v regionech a podporovat **místní samosprávy v přípravách projektů**;
4. Usilovat o **snížení daňového zatížení práce**. Už jen zvýšení slevy na poplatníka by osvobodilo od daní lidi s minimální mzdou, kteří stěží přežívají z měsíce na měsíc;
5. Usilovat o lepší vymahatelnost práva resp. řešení problému předlužených obyvatel a často nesmyslných exekucí.
6. Rychleji navyšovat prostředky do vzdělávání, abychom mohli zvedat platy kvalitních učitelů a podpůrných pedagogických pracovníků a zavádět inovace ve vzdělávání, jehož úroveň je na Severozápadě opravdu katastrofální;
7. Více zvýhodňovat a podporovat malé a střední podnikatele, např. daňovými úlevami ve vybraných regionech ze strany ČR;

8. Vyvíjet tlak na stát, aby **státní instituce a fondy investovaly do zanedbané veřejné infrastruktury a občanské vybavenosti** přednostně v regionu Severozápad;
9. Vytvářet lepší podmínky pro zakládání a rozběh startupů v regionu Severozápad (např. tlakem na stát, aby zde prominul daně pro první roky podnikání);
10. Usilovat o **přesun státních institucí z Prahy do regionu Severozápad**;
11. Požadovat od **Ministerstva zdravotnictví a zdravotních pojišťoven skutečné zavedení zvýhodňujících podmínek** pro startovací a stabilizační programy pro lékařská a zdravotnická zařízení. Obdobně ve vzdělávání či zajištění dalších veřejných služeb;
12. Usilovat o dlouhodobé zvýhodnění ve státním programu na podporu aktivit v oblasti cestovního ruchu pro region Severozápad;
13. Vytvořit transformační fond k **financování potřeb Severozápadu, který bude plněn z finančních prostředků získaných z poplatků na jeho území**, zejména do Severozápadu nasměrovat výtěžky z emisních povolenek, v poměru odpovídajícím zastoupení těžářského a energetického průmyslu a ekologické zátěži krajů;
14. Atd.

Myslím, že tato snaha musí být společná minimálně alespoň na úrovni Karlovarského kraje, když už nám v tomto ohledu dlouhodobě utíká kraj Moravskoslezský.

Je potřeba soustavně připomínat zbytku České republiky, že **veliký dluh, který zde v minulosti vznikl v pánevních oblastech, nikdy nebyl splacen**. Ať již je dluh na přírodě, krajinném rázu, historických městech, architektuře, ale především na nás, na lidech, kteří se zde narodili, pracují a žijí.

Dovolil bych si zde připomenout přílehlavý bonmot našeho mimořádného kolegy senátora a zastupitele Jaroslava Kubery: „*Ano, ta elektroauta jsou moc hezká, ale jejich výfuky jsou u nás na severu!*“

Restart a další přísliby budoucího přísunu velkých financí nesmí být opět **velkým fíkovým listem na zakrytí skutečnosti, že reálně na region Severozápad jde ve skutečnosti méně financí, než do regionů jiných**. Nesmíme tomu napomáhat tím, že mlčíme a že dovolíme vytvářet dojem, jak sem jdou velké miliardy navíc, jak to často vypadá v prezentacích a proklamacích v Praze.

(Nakonec jejich obranou, když se ukazují konkrétní čísla, je argument, že vina je na naší straně. Jsme blbí a neschopní a nejsme slyšet. Přestaňme jim k tomu dávat důvod).

senátor za obvod Děčín

Krajský úřad Ústeckého kraje
zastupitelé
Ústí nad Labem